

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 f. a za kmota 1 for.; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmota 50 novč. Izvan carovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nosloga svo pokvari.“ Nar. Post.

Ogласи se primaju po navadnoj oieni. Pisma neka se šalju platjene poštarino. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevrtaču. Uredništvo i Odpravnitvo nalaze se Via Nuova N.º 4 piano I.

Godina IV.

U Trstu 1. Septembra 1878.

Broj 17.

Pogled po svietu.

U Trstu 31 kolovoza.

Novo carevinsko vieće da će se sastati negdje prve dni mjeseca novembra. Između desetgoga i petnaestoga septembra da se čeka carsko pismo, kojim će se razpustiti stari rajhsrat i raspisati izbori za novi. Pa tim izbori da će biti početkom oktobra. Tko je dakle rad, da budu u novom carevinskom vieću zastupano i njegovo želje i potrebe, nije mu gubiti vremena.

Nekoje novine su bile razglasile, da će se još jednom sastati staro, jer da se sadanje ministarstvo hoji stupiti pred novo carevinstvo vieće poradi kojedega, što bi mu staro laglje oprostilo. To baš nije nemoguće, al je teško, da se oblietini. I zemaljski sabori bi se imali sazvati što prije, ali da nesmetaju ministarstvu poradi novoga izbornoga reda, to siguro neće biti dotle, dokle se nevidi, na koju će stran prevagnuti buduće carevinsko vieće.

Ljetošnja je godina nesretna za Ugarsku, jer ju je izdala ljetina, u koju je polagala svu svoju nadu, pak se nalazi u velikoj novčanoj stiski. Ali s druge strane može joj biti i sretna, ako naime hrvatski sabor, koji sad saboruje, prihvati nagodbu onako, kako su ju popravile obostrano kraljevinske deputacije; kao što je sva prilika da hoće, jer su se u tu svrhu složile med sobom srednja narodna i srednja unioinistična stranka. I mi vidimo, da naša braća Hrvati u kraljevini imaju drugoga prečoga posla, nego li ciopidlačiti sa sdvajajućimi Magjari; pak neželimo drugo, nego da se već jednom ustanovite, te stanu ozbiljno raditi na polju prosvjete, koja će jedina spasiti njih i nas. U ostalom, česa nemožemo nikako razumiti jest, za što se hrvatska Granica, kad je razvojačena, nesdruži odmah s materom zemljom Hrvatskom, kao što se sdružila ugarska s Ugarskom.

Njemačka carska vlada ima sto neprilikah sa katoličkom crkvom. Jer njemački joj biskupi na protierkveno zakone polag evanjelja vele, da se čovjek mora prije pokoriti Bogu, pa onda ljudem. A vlada, koja nezna il neće da zna, što je vjersko osvjedočenje, zatvara im sjemeništa i prieti globom i zatvorom. Ali tim neće uspjeti, nego dospjeti. U ostalom svijetu nigdje ništa, što bi bilo vredno spomenuti.

Pčelarstvo.

IX.

Snimanje meda i voska.

Navadno o jeseni, kad već brano za pčele počima nestajati, pčelari se spravljaju na prodaju svojih košnicah iliti ulovah. Pak il oni sami, il trgovac, komu su košnice prodaju, sumporskim dimom pomore pčele, i sve što je u košnici: satove (krulove), med, pčele zalieg skupa atlađe i u sudove postave. Ovakovim nemilosrdnim, nezahvalnim i nesudove postave. Ovakovim nemilosrdnim, nezahvalnim i nesudove postave. Ovakovim nemilosrdnim, nezahvalnim i nesudove postave. Ovakovim nemilosrdnim, nezahvalnim i nesudove postave. Ovakovim nemilosrdnim, nezahvalnim i nesudove postave.

kad će med i satove pobrati, a da pčele neumori i košnice neuništi? Treba pomladiti košnice, i to se evo ovako učini. Ako tko n. p. ima 4 košnice — A, B, C, D, — A i B imaju predlanjske, C pako i D lanjske satove; A i C su jako, B i D pako slabije košnice, evo jih u podobi.

jaka košnica	slabija	jaka	slabija
A	B	C	D
predlanjski	predlanjski	lanjski	lanjski

S a t o v i.

O proljetju se pčele paste djelati, da se dosti mladili izlože i da zalogu ukote, ako se pako opaze znamenja, da se rajonju pripravljaju, tada se uzme košnica A, to se s jutra il s večera dimom u praznu košnicu E prestavi, davši joj iz A dva satn. Košnica se E na ono mjesto postavi, gdje je prvo stala košnica A, a što je u A preostalo, to se što prije, da se plod nerazhladi, kao nastavak doda košnici C. Košnica E, u koju htelu prenešene sve pčele od košnice A, ima sada dakako već pčelah, nego li bi imao najbolji roj, pa će se po dobroj paši u malo vremena i napuniti satovahi. Košnica E je sada pomladjena i za dugo joj vremena prepričeno rojiti. Košnica C, koja bi obognitjena s dodatkom košnice A, toliko će marljivije za se i za svoj dodatak djelati. Jer su košnice B i D manje napunjene, treba jih jo pustiti dva il tri tjedna da djelaju, zatim se s njimi učini onako, kao što se jo učinilo sa A i C, t. j. košnica B se prestavi u drugu praznu košnicu F, i položi se na mjesto, gdje je stala košnica B; što je ostalo u košnici B, to se doda kao nastavak košnici D.

Košnice A i B postale su sada nastavki, košnice E i F pomladjene, košnice C i F imaju obedvie svaka svoj nastavak A i B, dobre su košnice ostale i svim četirim prepričeno je rojiti.

Nakon nekoliko vremena, treba ipak pregledati, da li se dvie najjače košnice E bez nastavka i C sa svojim nastavkom A morda na rojenje nepripravljaju.

Ako je još dobra paša, tada se pčele prestave iz košnice C i njezina nastavka A u drugu praznu košnicu G, postavio ju na mjesto, gdje hješe košnica C; zatim se iz nastavka A izriežu svi satovi, koji su ovršeni i puni meda, dodim se ostali paste u A i se procesu kao nastavak u košnicu E. Na isti se način postupa i s košnicom D, t. j. prestare se pčele iz D i njegova nastavka B u praznu košnicu H; izrieže se med iz B i se ga kao nakladu u košnicu F postavi, D pako kao nakladu u H.

O jeseni poboru si nastavki puni meda, a pčele se iz svakoga nastavka u svoju košnicu potjeraju.

Evo ua ovaj način imat će pčelar četiri nastavka za uništiti, a ostale košnice sve pomladjene i jako. Pčele su sve žive ostale, ni jedne nije trebalo umoriti, a u nastavkih najljepši će se med naći bez ikakva zaliega.

Dao Bog, da ova današnja preporuka neostane glas vapijućega o pustari, nego da se već jedan put svi naši ljudi prianu ovoga novoga postupanja s pčelami, na veliku svoju korist.

Na noge, braćo Istrani, izbori su blizu!

V.

Već je ovo peti mjesec, što neprestano pišemo o budućih neposrednih izborih, kojimi će se naš u Istri narod ili proslaviti ili osramotiti, kako već bude izabrao ove ili one izbornike, ove ili one poslanike. U to smo mu vrijeme rekli o toj stvari mnogo istinu i dali dosta nauka. Ali poslovice veli, da dobra nauka nije nikad preveć. Zato evo nas, da prodaljimo započeto poučavanje.

Kad budu birači učinili svoju dužnost, to jest, kad budu u svojih Podesterijah složno izabrali pouzdane izbornike ili fiduciarie, u onaj čas će prestati njihovo djelovanje. Na njihovo će mjesto tada stupiti izabrani od njih izbornici. Polag 27. §. izbornoga zakona, svaki izbornik će dobiti svoju izkaznicu (Legitimations-Karte) ili pismo, u kojem će stojati, da je bio zakonito izabran za izbornika. S tim pismom će izbornici, kad budu pozvani, iti na birališće, da složno biraju poslanika ili deputata, koji im bude preporučan od naše pučke stranke. U Kopar će jih doći svih skupa po prilici 81, u Poreč 54, u Vodnjan 38. Ti svi hoće imati glasovati, svaki u svojem birališću, za jednoga ter istoga poslanika. Onda u Pazin će jih doći po prilici 60, na Volosko 67, u Krk 37, u Lošinj 8. I ti će imati složno glasovati za jednoga ter istoga poslanika. I to tako stalno i sigurno, kako je stalno i sigurno, da bi propali, ako nebi složno glasovali.

I zato u dan biranja hoće se naći u svih tih mjestih množina naših protivnika, koji će gledati nagovoriti sakupljene izbornike, da neglasuju za poslanika, kojega im bude preporučila pučka stranka, nego za onoga, kojega će im nuditi oni. Kako dakle prije birači, tako će se onda tim nepastnikom morati ugibati izbornici, pa novjerovati ni njihovomu obećivanju ni njihovomu strašenju. Ali mi se ufamo, da će se, kao kod biranja izbornikah, tako i kod biranja poslanikah, naći i više vriednih svećenikah, i ostalih poštenih ljudi, koji naš puk ljube. Te neka dakle slušaju i poslušaju i birači, kad budu birali izbornike, i izbornici, kad budu birali poslanike.

A da se uzmognu laglje iznaći i jedni i drugi, preporučujemo im što toplije, neka opot uzmu u ruke br. 13. „Naše Sloge.“ Tamo im je na drugoj strani onaj poznati Pregled Birališćah, Okružjah i Obćinah sa brojem izbornikah, što se imaju izabrati u svakoj pojedinoj obćini. Ovim Pregledom u ruci vido Istru kao u zrcalu. Vido, gdje smo slabiji i gdje smo jači, gdje se možemo nadati svim izbornikom i gdje nemožemo. Polag toga neka se dakle ravnaju. Gdje je naime veća pogibel, tu se neka i više trse svikolici, da nepropadu. Birališća su prava bojišća, samo što se tu nevojuje ni puškom ni prahom, nego brojem i glasom. Koja stranu je mnogobrojnija i složnija, ta i pobjedjuje ili predobiva.

D o p i s i.

Sa Otoka Krka.

Naš biskup, presvjatli g. Ivan Dr. Vitezić, je već 11. tek kolovoza razaslao svojemu svećenstvu pastirsku poslanicu, u kojoj ga opominje, kako će prigodom budućih izborah biti njegova svećenička dužnost nastojati, da puk izabere vriedne i poštene poslanike u carevinsko vieće.

Medju ostalimi stvari ovo što veli naš vrhovni pastir u toj poslanici: „Vrlo pak treba, da naši poslanici budu ljudi, koji ljube cilim srcem našu domovinu i koji se neranuju našega hrvatskoga jezika, jer nemože biti vriedan zastupnik ovoga puka onaj, koji iskreno neljubi ovu zemlju i njezin materijski jezik, glede kojega vlada kod nas grdna neurednost, a naime u školi pri učenju djetce. I tomu su krivi zakoni ili naredbe, za koje se veli, da su učinjene po volji i želji puka, kad je ipak obće poznato, da se puk tuži na tlačenje roditeljskih pravica u odgajanju djetce i da se snebiva nad ciljem tih zakonah, a još više nad njihovimi progubnimi posljednicami, koje već žalibože tugujućim srcem gledamo.“

Tako eto piše presvjatli biskup Ivan Vitezić potle, što je spomenuo crkvu i njezine pravice, kao što je sveta dužnost svakoga biskupa.

Ali sad nastaje pitanje, gdje ćemo naći ljude, koji bi kao poslanici podpuno skrbili za naše duševne i tjelesne potrebe, kojih ima kod nas mnogo više i mnogo težih, nego li u ikojoj drugoj austrijskoj pokrajini? Mi smo čekali na vaš list, a vaš list nije dosad o tom ni pisnuo. Samo čujemo, da u zapadnoj polovici Istre puk misli izabrati presvjatloga g. biskupa Jurja Dra. Dobrila za svojega poslanika. Tomu se mi ovdje veselimo iz svega srca, jer znamo, da biskup Dobrila poznaje dobro kmetske težkoće, buduće i sam potekao od kmetskoga roda, a te su težkoće jedne ter iste ovdje kod nas i tu kod vas. S druge strane, on ljubi jednako Talijane i Slavene, jer su mu jednako izručeni jedni i drugi, pak će jednako zagovariti ove i one. Zapadna bi dakle Istra, kako se ufamo, imala svog čovjeka u biskupu Dobrili.

Što se pak tiče istočnoga diela Istre, mi neznamo što misle birališća pazinsko i volosko - novogradsko, a zadnje je vrijeme, da se dogovorimo i složimo. Mi bi ovdje najvolli izabrati g. Dinka Dra. Vitezića, koji bi bio vriedan drug Jurju Dobrili. Jer se i on na ovom Otoku rodio od kmetske kuće, pak i on dobro zna, što i koliko trpi dandanas siromašni kmet. Vitezić je savjetnik kod dalmatinskoga Namjostništva u Zadru, a s druge strane bistra uma i pošteno srce. Dakle čovjek, koji će takodjer ne samo umjeti, nego i hotjeti govoriti za svoje birače, gdje god bude trebalo. Jer ako su nekoji činovnici, koje je u prošla vremena sad ova sad ona stran Istre pošiljala u porečki sabor, skrbili više za svoju čast, nego li za puk: naš Dinko Vitezić zna dobro, ako i činovnik, da nisu činovnici nego zadovoljni državljani prva i najsvršća poluga carstva. Što i kako pak misli presvjatli g. vitez Dinko Dr. Vitezić o našoj narodnosti i o našem jeziku, o tom netreba ni govoriti, jer ga ovdje i u Dalmaciji svi poznamo, kao viorna i odkritosrčna rodoljuba i kao takova, koji je poradi svojega rodoljublja koješta i protрпиo.

Ako primito ovaj moj dopis, moći ću vam još što pisati.*)

Is srednje Istre.

Dopustite mi, g. uredniče, da iznesem na vidjelo jedan način, kojim se kani služiti nam protivna talijanska stranka, prigodom budućih izborah.

Videći Talijomani, da je nam Slavenom jako lahko predočiti kod izborah, ako se budu naši ljudi znali muški držati, počeoše već sada u svijet trubiti i lagati, da svećenici ili popovi nesmiedu bit izabrani za izbornike, a još manje za zastupnike u Rajhsrat, — da isto tako nesmiedu bit izabrani biskupi da zastapaju narod u Beču. Pak čujte razlog: jer da jih vlada neće!!!

Tko se nebi nasmejao našim Šarenjakom, kad tako ludo i bedasto govore? Tko se nebi jedio, kad misle na taj način Istri pomoći?

Dočim se čuje i čita, da će bit po drugih pokrajinah za stalno i popovi izabrani, usudjuju se naši tobožnji napredujaci i prosvjetitelji držati puk na krivom putu, u tmini i neznanstvu. Nije li to skrajna opačina? Jest, Talijanašem je drago, da je naš narod žalibože još glup i neprosviećen, jer im je laglje s njim račun praviti; žao bi im bilo da progleda naš kmet, jer onda im se nebi dao više pod noge. Čudnovato je ipak, kako nas se boje naši protivnici, dok nas gule i gnetu!

*) Bit će nam veoma drago. Što se pak tiče poslanikah, mi u toj stvari, kako vidite, nudjemo po svojoj glavi, nego naslišamo želju istarskoga puka. Dosad smo dobili skoro iz svih stranah Istre liop broj p samah, u kojih se izjavljuju želja za ovoga ili za onoga poslanika. Kad nam se javo, kako se nadamo, i oni, koji još nisu, onda čemo i mi i izborni odbor, koji se baš osniva ovdje u Tratu, navoliti svim birališćom, za kojega će uprav imat glasovati po želji većine zapadna, i za kojega istočna polovica Istre. Ovo napominjemo i zato, da tim putem preporučimo svim pojedinim ljudom i cilim obćinam, da u dan izbora dadu svoj glas jedino onomu mužu, kojega im bude preporučio u svoje vrijeme gori rođeni odbor i mi, jer ako i nebudo po njihovoj posebnoj volji, bit će to ipak po želji najvećega diela svega istarskoga pučanstva. A za bratinsku ljubav i slogu nametan se čovjek mora odreći svoje volje i podržati obćinotoj. U toj stvari valja više sloga, nego i najdublje suštreno osvrjedodeenje; jer tko u vrijeme izborah djela na svoju ruku, taj izruđuje sobu i svoju braću u tuđe ruke!

Ured.

Zar se treba bojati onaj, koji dobro i pravo čini, koji se drži zakona? Mislim da ne treba. Ali jer naši Talijanaši nisu pravedni, boje se, da im naš narod nepovrati šilo za bodilo.

Našemu pako narodu u Istri velim: Nevjeruj Talijanašem, jer oni će te prevariti, ako ih se budeš držao. Nije istina što ti oni šapću, da nismo birati popove za izbornike, dapače, svjetujem ti, da i njih među izbornike uvrstiš, osobito one, koji se razumiju u stvari, te su pripravnici tobi dobro činiti.

Dakako da su naši vrli svećenici Talijanašem trn u peti, jer ti kažu pravu stazu, pak ih zato i psuju; nu ti pokaži, da znadeš još cioniti tvoje dobre pastire; da se nisi i da se nećeš hitit u krilo Šarenjakom, koji nose u ustih medene rieči slobode, napredaka i prosvjete... a jesu tvoji najveći neprijatelji i zatiratelji najljuciji tvoje narodnosti.

Braćo, pazite dobro i nedaite se prevarati i zapeljati, jer ćete to drago platiti. Kajat ćete se, ali će bit prekasno, ako svoje dužnosti nečinite!

Is Obćine Kanfanarske.

Čemu se imamo dakle nadati od novoga zastupstva i na novo izabranoga glavarara? Vjerujte, da bi se od srca rado mnogo čemu nadali, da nismo toliko putah u nadah prevarani. Nu ako dvie ili tri rođem k srcu našim zastupnikom i gosp. glavaru, mislim da neću zaludo.

Prvo, noka naši zastupnici imadu u pamoti djelokrug svoje moći; neka nikada nepusto, da glavar pristupi svoj djelokrug, jer će inače postati suvišni. Drugo, neka se sdušno skrbe za boljak i duševni i tjelesni napredak ovoga jadnoga puka, što ga zastupaju. Od onih komunalah ili obćinskih pašah, što jih je prvo zastupstvo zaprilo, obćina neima nikakve koristi, jer dok vam drvo narasto za sjeći, da uzmognete koji forint izraditi, dotle će vam čuvari ili guardijani duplo pojesti. Jadan kmet svojedno plaća za komunale, a pasti neima gdje! Što je mislio Šime Banko, koji jih je zaprieti dao i njegov nasljednik M. Tanković, koji jih je zaprto zadržao? Mislim, da će pogoditi, ako utvrdim, da su si mislili uzgojiti drvo, da poprave obćinsku kuću, koja je njihovim nemarom propala! Isto se tako potrošilo mnogo novacah na procenjivanje onih komunalah, što su jih kmeti zaprili, ipak obćina neima odtale nikakve koristi. Kako ja mislim, najbolje bi bilo, da se komunali razdiele, pak noka kmet barata svaki sa svojim dielom po volji, jer ovako niti je pravedno, niti je dobro. Prvo nije pravedno zato, što svi bez razlike jednako plaćaju štoura: isto onaj, koji ima sto glavah blaga kao i onaj, koji ima jednu ili nijednu. Drugo nije dobro, što svi bez milosrdja komunale briju i sjekirrom i štrpađom i kosierrom. Razdielite dakle komunale, pak će svim biti pravo.

Nu ne samo za tjelesni boljak puka morate se brinuti, nego i za duševni; jer što vam koristi, imali vi sve tjelesne udobnosti, ako vam je pak duša u baredi i zapuštena. Dužnost je čovjeka gledati tielo, al je još veća i svetija paziti dušu, taj plemenitiji dio čovjeka. U Kanfanaru i u Selu imadete škole, što jih iz svojih žaljevah uzdržavate. Nedopustite, da vam se djeca uzalud italijanštinom dave, dajto djeci u ruke zdravu hrvatsku knjigu, pak ćete se i vi uzanju razveseliti, kad vam uzitije štogod, što ćete razumiti. Česa čovjek nerazumie, nemože naučiti, tako nemogu ni djeca. Vaša je dakle dužnost, prvi put kad se sastanete; povesti o tom rieč, te u tom biti svi jedne misli i složni kao jedan čovjek. Nedaite se niti odgovoriti niti zastrašiti, jer vas u tom neima nitko niti odgovarati niti strašiti. Na vami stoji oprati ljagu, što ju obćini kanfanarskoj naneseše talijanaši ili Talijani, Tanković i družina. Vi plaćate nedajte škole iz svojih rukuh, jer nevjerujte, da ju obćina neće plaćati, kako i dosada i više; a nećete imati nikakva prava niti kod izbora učitelja, niti kod opredielivanja školske skoga jezika. Gjunta veli, da će ona plaćati učitelja, ali budite potrebe. Da, labko se ona hvali, da će ona plaćati, ali budite uvjereni, da će vam onda učiteljeva plaća mnogo žuklja biti, nego li je dosada, jer odkuda Gjunta novac, ako ga od puka neprimmo? Gledajte dakle što radite dok je vrijeme.

Od glavara znam, da se nenadamo uzalud mnogo čemu naprednomu. Njega poznamo još od prvoga njegova glavaraštva. On je bio uvijek mnogo skrban za obćinu. Već ovo nekoliko tjedanah vidi se gdje je razum i gdje je dobra volja. Škole su bile zapuštene, u školu je hodilo 5 do 6 djece, a sada se radi o tom, da se i koja nova klupa napravi. Djeca hode sada skoro u potpunom broju u školu. On se je već pobrinuo i za čistoću, što nam je jako potrebita. Tanković je, 1 godinu danah popravljao plovaniju seljansku, dočim je g. Basiliseu dosta bilo doznati potrebu! Ne bez razloga velim, da je on jedini sposoban, koji i može, jer ima ugleda i hoće, jer ima dobre volje, pomoći i podignuti ovaj jadan narod. Mi se nadamo, a na njem stoji, da se neprevarimo.

Za sada dosta. Bude li štogod, da se pohvali, ili da se odsudi, javit ću vam rado, hvaleć dobro, a bez straha koreć i odsudjujuć zlo.

Franina i Jurina.

Ju. Ha ha ha! ma sam ti se nokidan nasmel!

Fr. Komu?

Ju. Nekomu Šarenjaku.

Fr. Zađ?

Ju. Ljudi su ti stili u blagdan za poldnem „Našu Slogu“, kako je to njihova navada, pak ti projde mimo jedan trubasti Ša-

ronjak i jim reče: Ljudi, hitite toga vraga ča, to će vam glavu smutit!

Fr. Pak?

Ju. Pak mu jedan od naših povrne: Neće nam no, nego se je vam Šarenjakom smutil drob i glava, odkad se u Istri Sloga štije!

IZBORNA PJESMA.

Trublja trubi, bubanj bubuje
I svirale sviro,
A u zraku zastave se
Viju i lepore.

Ajde, ajde sa svih stranah,
Ajde, braćo, amo,
Da slavensko svoje lice
Danas osvjettlamo.

Car nas evò opet zove,
Da s njim vlast dielimo,
Zastupnike da mu svoje
Složno obnovimo.

Proklet bio tko se danas
Krvie iznevjeri,
Svòga tko se protivniku
Naroda povjeri!

Naša sreća i nesreća
U zakonih stoji:
Naš i za nas neka bude,
Tko će da jih kroji.

Birališće veselišće,
Muško naticanje:
Birališće zakonišće,
Pučko carevanje!

Neukú Nauka.

Način riešiti se stjenicah.

„Schl. Indw. Ztg.“ proporuča proti stjenicam (čamžom) ovo sredstvo: Uzmi taukih mladica od bekve (žute žukvo), pa pošto si jih ogulio, sveži ih u snopčić tako debele, da ih obima rukama obuhvatiti možeš, te ih ponamjesti u postelj kako najbolje znaš i čim više možeš. Čini se da duha ove vrbe stjenicam ugadja, jer će ih, ako je mladje i godinu danah staro i suho, tako namamiti, da će se u snopčiće sakupiti i danom nutri ostati. Povadiiv snopčiće, možeš nakupiti i danom nutri ostati. Povadiiv snopčiće, možeš nakupiti i danom nutri ostati. Povadiiv snopčiće, možeš nakupiti i danom nutri ostati. Povadiiv snopčiće, možeš nakupiti i danom nutri ostati. Tako se može opetovati, dok se god ovaj smrad pokazuje.

(Gosp. List.)

NOVINSTVO.

Poziv na predplatu.

Počam od 11. rujna t. g. izlaziti će, tiskom „Primorsko Tiskare“ u Kraljevici, pod odgovornim uredništvom N. Hajdića, tjednik pod naslovom „Primorac“, list za politiku, narodno gospodarstvo i pouku.

„Primorac“ će izlaziti svakoga četvrtka u jutro; ciena mu je koli za izvanjske predplatnike poštom, toli za domaće nošenjem u kuću, f. 1.50 nvč. do konca prosinca tekuće godine.

Politički rad „Primorca“ biti će u onom smjeru, koga su pouzdanci naroda našega dosljedno izvodjali; a našem primorju, koje je taj smjer jednodušno odobravalo i odobrava, biti će list naš javnim glasom njegova mišljenja.

Važnost pomorskih interesah, što ih naša domovina u obće, a primorje naše napose njegovati ima, osvjedočila je misaone rodoljube o nezatezivoj potrebi lista, koj bi u svestranom shvaćanju morskih koristih, pospješio razvitak pomorskog obrta s jedne, a poučio našu vrlu mornaricu u duhu prave koristonosne radnje s druge strane.

I u nas počela se jesu u najnovije doba ustrojivati broderska društva, pa bude li samo uztrajnosti, mogla bi se ona u veliko razmaknuti. Zato nam je silna potreba, da sustavimo, kako ćemo raditi, da izkrdimo stazu, kojom ćemo najubavije poluđiti cilj.

Sada nije kasnilo, tko neradi nazaduje; a nam se još i ta nesreća događa, da uz nazadak gubimo svaki dan naše napredku, u oči polagano nu tim stalnije puzućoj moći našega protivnika na jadranskom moru.

Pozivamo sve rodoljube širom trojedne kraljevine, te kvarnerskih Otokah i Istre, kojim je sbljga na srce da se ta važna industrijalna grana što više razvije, neka nas podupiru predplatom na list, i mogućim razširenjem istoga medju narod.

Pozivaju se uljudno sva uredništva hrvatskih listovah, da ovaj poziv pretiskati izvole.

U Kraljevici 25. kolovoza 1873.

Vlastnica i nakladnica
„Primorska Tiskara.“

Različite viesti.

* **Nj. Velič.** Car je potvrdio odluku istarskoga sabora glede uporabe poljodjelskih zemljišćah i glede posude od sto hiljadah forinti za utemeljenje istarske poljodjelske škole. Mi se radujemo toj viesti, samo jako žalimo, što naš narod neće imati od toga troška nikakve koristi, jer će bit škola talijanska, dakle za same Talijane, koji se najamanje poljodjelsvom bave.

* **Stanje zdravlja u Trstu.** U mjesec i pol danah se je ovdje razbolilo 47 ljudi od kolere. Od tih 22 su umrla, 9 jih je ozdravilo, a 16 se još lieči. Opazilo se, da je dosad ta bolest napala one ulice i kutove grada, gdje se je najmanje skrbilo za snagu i čistoću.

* **Istranski zemaljski odbor** se je obratio na namjestništvo prošnjom, neka ono izposluje od ministarstva trgovine, da se što prije započne gradjenje istranske železnice, da može tako

puk štogod zaslužiti, jer će drugač poradi ljetošnje nerodice zimus od glada pogibati. I mi podupiramo iz sve duše ovu sasvim pravednu i opravdanu prošnju slavnoga odbora.

* **Što nas nekoji pitaju?** Nekoji nas pitaju, da li je biračem prosto i slobodno skupljati se, da se pogovore i dogovore, koje ljude će izabrati za izbornike i koje za poslanike? Na to pitanje odgovaramo, da im je to polag 4. §. zakona o druženju od dne 15. novembra 1867. sasvim prosto i slobodno bez pitanja ni dopušćivanja ikoje oblasti, samo ako se nemisle skupljati na polju, nego pod krovom. Ako bi se pak hotjeli sastati pod vedrim nebom, onda bi to po 2. §. istoga zakona moralo nekoliko njih u ime svih prije pismeno javiti kotarskoj oblasti, napomenuvši gdje, kad i za što se žele sastati i skupiti.

* **Što nas još pitaju?** Nekoji nas još pitaju da li može biti izabran za istarskoga poslanika i tko nije Istranin, ili, ako i jest, tko neprobiva u Istri? Na to pitanje odgovaramo, da polag §. 19. izbornoga reda može u svakoj pojedinoj austrijskoj pokrajini biti izabran za poslanika u carevinsko vieće svaki austrijski neugarski državljaniin, rodio se on li stanovao gdje mu drago, samo ako je navršio 30 godinah i uživa izbornu pravo.

* **Grčka kraljica Olga** je dne 28. pr. augusta prispicla u Trst iz Atinah i udilj sutradan odputovala put Beča. Kraljica Olga je kei velikoga kneza Kostantina Nikolajeviča, brata Aleksandra, cara ruskoga. Ovdasnja grčka naselbina ju je veoma liopo dočekala.

* **Katolicizam u Americi.** Čudnovato je, kako se je u saveznilim državam rimo-katoliška crkva toll brzo razvila. Prije 84 godine bijaše u saveznilim državah 25.000 rimo-katolikah, a sad imade katoliškog pućanstva 9.600.000 dušah. Za onda bijaše samo jedna županija, a sada imade tamo 53 biskupije, osim toga šest apostolskih vikarijata, i četiri opatiije; za onda bilo je 21 svećenik, sada pako 4800; mjesto tri do četiri kaplice za ono vrijeme, imade sada 47 katedralah, 4250 crkvah i 1754 kaplicah i postajah. Takodjer raspolažo crkva sada sa 138 monastirah, 383 koludričkih samostanah, 1577 akademijah i školah, 283 dobrotvorna zavoda i 112 seminarijah i kolegijah, na kojih se medju ostalimi učenici njih 348 mladićah pripravlja za svećenički stališ. Tečajem posljednjih godinah pomnožalo se je pućanstvo za 14,3 posto-takah, ali rimo-katoliško pućanstvo umnožalo se tečajem toga vremena skoro za 39 postotakah, a razmjerje katolikah k ostalom pućanstvu (9.600.000 prama 39.000.000) stoji kano 14. prama sto.

Sa trčćanskoga tržišća.

Kao što smo na ovom mjestu više puta napomenuli, bo-jazan glede cienah žita, obistinilo se popunoma. Uzrok je tomu ponajglavniji, što Ugarska ne samo da neće ljetos ništa izvažati, već morati za svoju potrebu kupovati na tudjih tržišćih. U ovo posljednje vrijeme prodavala se pšenica od 116 ₺ po f. 10—10.50; a kukuruz f. 5.15—6; raž f. 7 (106 ₺). — Cent kafe Rio f. 54.25—58.50; cukara tućena f. 20.50—21.57; — kožah volavjih (₺ 18—30) f. 78—83, istarsko-dalmatinskih f. 73—84; janjetjih (1 komad) novč. 55—75; teletjih f. 130—132; — Barilo ulja ist. dalm. f. 27—28. Ostaloj robi je ciena više manje jednaka.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Augusta 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Caraki dukati (cekini)	5.28	—	5.28	5.24 1/2	5.29	5.30	5.30	5.31	—	5.32	5.33	5.34	5.34	5.34	5.35 1/2	—
Napoleoni	8.83	—	8.87	8.89 1/2	8.92	8.93 1/2	8.92	8.01	—	8.92	8.92	8.92	8.92	8.92 1/2	8.92	—
Lira Inglesko	—	—	11.13	11.14	11.15	—	11.20	—	—	—	11.25	—	11.20	11.20	—	—
Srebro prid (aggio)	107.35	—	106.40	106.35	106.85	106.76	106.75	106.75	—	106.25	106.35	106.50	106.35	106.35	106.35	—

A. Karabalić Vlastnik.

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.

Tisk. Sinovi K. Amati.